

NEDELJA

18 SEPT 2015 BR.227

DEO PUBLICISTIČKE AKTIVNOSTI NACIONALNOG NAFTNOG KOMITETA SRBIJE

www.wpcserbia.rs

US SHALE PIŠE CENU NAFTE

**GAS: SEVERNI TOK 2 GASI
TURSKI TOK? str 7**

SADRŽAJ:

NAFTA:

- Američka proizvodnja diriguje cene nafte - na gore.....OVDE
- Rast cena nafte - opravdan?.....OVDE
- Bela kuća protiv ukidanja embarga na izvoz američke nafte.....OVDE
- Istočna Libija preti naftnim kompanijama koje posluju sa rivalskim vlastima.....OVDE
- Iran nudi kupcima njegove nafte zajednička ulaganja.....OVDE
- Čelnik Lukoila u Teheranu..OVDE
- Novi čelnik Saudi Aramco-a.....OVDE
- OPEC: Cena nafte će do 2020. rasti po pet dolara godišnje.....OVDE

GAS:

- Odlaganje (ili odustajanje) od projekta Turski tok?.....OVDE
- Cena Gaspromovog gasa pala, pa raste izvoz u Evropu.....OVDE
- Evropa ipak neće s Gaspromom zajednički pregovarati o ceni gasa.....OVDE
- Gasprom od 2005. na Arktiku otvorio 8 polja sa 3,6 milijardi tona rezervi.....OVDE
- Rumunska proizvodnja gasa pokriva kompletnu domaću potrošnju.....OVDE

REGION:

- Hrvatska: Potpisivanje ugovora s naftašima za Jadran i kopno.....OVDE
- Zbog niskih cena nafte MOL odustaje od investicija.....OVDE
- Hrvatska: Cene goriva povratile silazni trend.....OVDE
- FBiH: Bez promene cena - akciza „možda“OVDE

Crude Oil Brent Sep 18 2015 0800 GMT - 48. 80 Livecharts.co.uk

NAFTA

Američke zalihe diriguju cene nafte - na gore

NJUJORK - Procena Genscape kompanije za praćenje kretanja na tržištu o padu američkih zaliha nafte u čvorištu Cushing izazvala je na početku ove nedelje rast cena nafte, a dolazi posle prošlonedeljne prognoze Međunarodne agencije za energiju (IEA) da će ponuda ove strateške sirovine iz ne-OPEC zemalja iduće godine biti manja. Rast je, doduše, bio kratkotrajan, jer je usledilo jačanje dolara, a nafta je pojeftinila i posle informacije da je administracija predsednika Obame protiv ukidanja američkog embarga na izvoz sirove nafte. IEA je u svom poslednjem Izveštaju o tržištu nafte, naime, ocenila da će niske cene nafte primorati ne-OPEC proizvođače, SAD pre svih, da iduće godine smanje proizvodnju za pola miliona barela na dan, što se nije dogodilo u poslednjih više od dve decenije. OPEC je, s druge strane, u svom mesečnom izveštaju prognozirao rast ne-OPEC ponude, ali za svega 160.000 barela na dan i naveo da su sada „sve oči usmerene ka tome koliko će brzo da opadne proizvodnja nafte u SAD“. U izveštaju se navodi da je broj bušotina u SAD smanjen u prvoj nedelji septembra u SAD za dodatnih 13, na 662, a ukupno za godinu dana je zatvoreno čak 864 buševih garnitura u SAD. **WSJ**

Rast cena nafte - opravdan?

NJUJORK, LONDON - Cene sirove nafte beleže ove nedelje uzlazni trend, podstaknute informacijama o prvom smanjenju zaliha te sirovine u američkom ključnom skladištu Chushing u Oklahomi, kao i rastućem

optimizmu da će američka centralna banka - Fed, odustati od uvećanja bazne kamatne stope reagujući na podatke o avgustovskoj stopi inflacije. Neki od analitičara navode da je poslednji izveštaj IEA bio optimističan, što je navelo investitore na berzama na kupovine i izazvalo možda neopravdano veliki rast cena, kako nafte, tako i ostalih berzanskih roba, poput zlata i srebra. **Reuters**

OPEC: Cena nafte će do 2020. rasti po pet dolara godišnje

BEČ - OPEC očekuje da cena sirove nafte poraste na 80 dolara do 2020. jer će proizvodnja iz zemalja koje nisu članice te organizacije rasti sporije od raniji procena. Proizvodnja iz ne-OPEC zemalja iznosiće u 2017. godini 58,2 miliona barela na dan, 1 milion manje od ranije procene, prvenstveno zbog uticaja niskih cena na eksploataciju nekonvencionalnih izvora nafte u SAD i Kanadi, stoji u jednom internom analitičkom papiru tog kartela u koji je **Bloomberg News** imao uvid. Usled toga, procena OPEC-a je da će cena nafte godišnje rasti u proseku za po oko pet dolara po barelu do 2020., sa sadašnje pozicije od 55.

NIS **ULTRA D**

PREMIJUM EVRO DIZEL

ZAŠTITA MOTORA BEZ KOMPROMISA

ULTRA D JE EVRO DIZEL BORIVO PREMIUM KVALITETA PROIZVEDENO PO NAJVIŠIM SVETSKIM STANDARDIMA. DBOGAČENO JE VRHUNSKIM SASTOJcima TAKO DA ŠTITI MOTOR, ČUVA GA OD NEČISTOĆA I KOROZIJE.

www.ultragoriva.rs

Novi čelnik Saudi Aramco-a

RIJAD - Vrhovni savet Saudi Aramco-a imenovao je Amira Nasera kao novog čelnika saudijske državne naftne kompanije, objavio je u četvrtak **Financial Times**.

Naser je od maja bio v.d. glavnog izvršnog direktora Aramco-a, na mesto Halida al Faliha, koji je tada postavljen za predsednika uprave kompanije i takođe ministra zdravlja. Naser je bio od 1998. na položaju potpredsednika kompanije za upstream poslove

Bela kuća protiv ukidanja embarga na izvoz američke nafte

VAŠINGTON - Predsednik SAD Barak Obama protiv je predloga zakona o ukidanju četiri decenije duge zabrane izvoza američke sirove nafte, o čemu do kraja meseca treba da se izjasni Predstavnički dom američkog kongresa. Ova informacija, koju je u ponedeljak obelodanio predstavnik Bele kuće, dočeka je kao veliki udarac pobornicima ukidanja

embarga, među kojima su svi američki proizvođači nafte, prenosi **Argus**. Zakon bi tek u slučaju da obezbedi, malo verovatnu, dvotrećinsku podršku Kongresa mogao da nadjača potencijalni veto predsednika. Inače. Komitet za energiju Senata je već usvojio jedan drugi zakon kojim se dozvoljava izvoz sirove nafte, ali on mora da dobije podršku barem šestoro Demokrata da bi dobio saglasnost potrebnih više od 60 članova ovog gornjeg doma Kongresa. Bela kuća, doduše,

nije eksplicitno rekla da je protiv ukidanja zabrana na izvoz sirove nafte, ali je navela da je protiv zakona „poput onog koji guraju Republikanci“. Inače, ministarstvo trgovine SADi ima ograničen mandat da dozvoli izvoz određenih količina nafte ako je to u nacionalnom interesu, rečeno je iz Bele kuće.

Istočna Libija pretila naftnim kompanijama koje posluju sa rivalskim vlastima

LA VALETA, Malta - Međunarodno priznata vlada Libije najavila je u sredu da planira petostruko povećanje proizvodnje nafte i upozorila da će kazniti sve one kompanije koje posluju sa rivalskim vlastima koje su zauzele jedan deo naftnih polja ove podeljene severnoafričke države. Naftne kompanije koje rade u Libiji moraju biti registrovane kod Nacionalne naftne korporacije (NOC), pod kontrolom izabranih vlasti baziranih u istočnom delu zemlje, rekao je vicepremijer Abdulsalam Elbadri na jednoj konferenciji u La Valeti, na Malti. NOC će odbiti da obnovi ugovor sa bilo kojom od kompanija koja ne podrži izabrane vlasti, rekao je i čelnik te kompanije Nagi Elmagrabi. On je dodao da država planira da uveća proizvodnju nafte do 2020. na dva miliona barela na dan. Libija je pre izbijanja pobune od jednog broja plemena u toj zemlji 2011. godine proizvodila 1,6 miliona barela na dan, a sada je najmanji proizvođač unutar OPEC, sa 355.000 barela vađenih u proseku dnevno u avgustu. **Bloomberg**

UNKS

Udruženje naftnih kompanija Srbije

Iran nudi kupcima njegove nafte zajednička ulaganja

TEHERAN, SEUL - Iran je objavio neke detalje dugo očekivanih ugovora o inostranoj saradnji u istraživanju i proizvodnji nafte, od kojih Teheran očekuje da stimulišu strana ulaganja kako u obnovu njene zastarele opreme i infrastrukture, tako i da ih podstaknu na ulazak, ovaj put u formi zajedničkih ulaganja u proizvodnju ogromnih rezervi nafte i gasa koje poseduje ova članica OPEC-a. Zvaničnici u Teheranu nude 50-ak projekata ukupne vrednosti 185 milijardi dolara koje se nadaju da razviju u narednih pet godina, do 2020. piše **Reuters**. Poslovi sa stranim kompanijama koji su važili pre uvođenja sankcija Iranu, bili su zasnovani na plaćanja nadoknade partnerima za sveža ulaganja, takozvane kompenzacije, „baj-bek“ (buyback) ugovore. Međutim stranim partnerima su bila zabranjena zajednička ulaganja, kao i proizvodnja nafte za svoj račun, zbog čega ovi poslovi nisu investitorima bili atraktivni. Sada se to menja, pa Iran „nudi novu verziju ugovora o nafti, sa uslovima sličnim ugovorima o podeli proizvodnje - tzv PSA (production sharing agreement),“ rekao je u sredu, na poslovnom skupu u Seulu Šahrouz Abolhoseini, rukovodilac centra za određivanje cena naftnih proizvoda u Nacionalnoj iranskoj naftnoj kompaniji. Savetnik u iranskom ministarstvu spoljnih poslova i trgovine Ali Arši dodao je na istom sastanku da će novi ugovori imati i „ugovornu fleksibilnost“, ali nije konkretnije elaborirao. Oficijelni Teheran je u avgustu najavio da će u Londonu u decembru zvanično predstaviti novi ugovor. **Reuters** citira naftnog konsultanta za ulaganja u Iranu, Biđana Hađehpura koji očekuje da se stranim partnerima ovaj put ponudi vezivanje prodaje iranske nafte ili derivata za buduću saradnju. Kao i da se kupcima nafte ponude direktna ulaganja kroz zajedničke poslove u Iranu.

Čelnik Lukoila u Teheranu

TEHERAN - Čelnik ruskog Lukoila Vagit Alekperov izrazio je spremnost na sklapanje ugovora sa Iranom, saopšteno je u četvrtak posle razgovora Alekperova u Teheranu sa iranskim ministrom nafte Biđanom Zanganehom. Kao najznačajnija područja saradnje iz Ministarstva je navedeno je povećanje produktivnosti iranskih naftnih polja, primenom tzv EOR i IOR tehnika, kao i istraživanje i proizvodnja nafte. Stepenn iskorišćavanja naftnih polja u Iranu je veoma nizak. Iran je naime u proseku u stanju da postojećim tehnologijama provede tek 20 odsto (157 milijardi barela) od svojih rezervi. Lukoil je, inače, sa norveškim Statoilom od 2003. razvijao iransko naftno polje Anaran, ali je projekat napustio 2011. pod pritiskom sankcija, prenosi iranska agencija **SHANA**.

Kartica koja štedi za Vas

LUKOIL korporativna TAXI kartica

Prilika za sve taksiste
koji žele da optimizuju
i kontrolišu troškove
svog poslovanja

LUKOIL

Uvek u pokretu

Odlaganje (ili odustajanje) od projekta Turski tok?

MOSKVA - Izgradnja gasovoda Turski tok, prvobitno planirano da krene krajem 2016. godine, otkazuje se na neodređeno vrijeme, saopštio je u sredu zamenik predsednika Uprave Gasproma Aleksandar Medvedev, javljaju **ruski mediji**. Po njegovim rečima, ruska strana ne zna kim će da potpiše međuvladin sporazum jer posle parlamentarnih izbora Turska još nije uspela da formira vladu, a novi izbori su zakazani za početak novembra.

Prvobitni je ruski plan bio gradnja gasovoda sa četiri cevi, ukupnog kapaciteta 63 milijarde kubnih metara godišnje, ali kako se s potpisivanjem sporazuma kasnilo, a na horizontu se u međuvremenu pojavio Severni tok 2, počelo se razgovarati o dve, a na kraju čak i samo o jednoj cevi. Ministar energije Aleksandar Novak nedavno je izjavio da eventualno polaganje više cevi zavisi od potreba jugoistočne Evrope za gasom.

Ruski komentatori, doduše, ističu da bi bilo preuranjeno potpuno precrtati Turski tok. "Za nas je kritična tačka početak 2019. kada ističe tranzitni ugovor (Gasproma) s Ukrajinom. Zato sebi još uvek možemo dozvoliti jednogodišnje odlaganje", kaže čelnik Fonda nacionalne energetske sigurnosti Konstantin Simonov. Gradnju Turskog toka

ometaju i sporovi oko cene, ocenjuju upućeni analitičari koji podsećaju da je Rusija ponudila Turskoj popust koji je za Ankaru bio preskroman. Turska smatra da bi on trebalo da bude 10,25 posto. Turska je, takođe, objavila i da je spremna da učestvuje u projektu Turski tok jedino u svojstvu prodavaca ruskog gasa na evropskom tržištu, što je za rusku stranu potpuno neprihvatljivo, utoliko pre što je isto tražila Ukrajina.

Ruski predsednik Vladimir Putin, kaže Simonov, sada odjednom dobija sa Severnim tokom 2 asa u rukavu, koji je u potpunosti promenio, odnosno oslabio poziciju Turskog toka kao alternative prekidanju transporta preko Ukrajine. Ipak, on smatra da će jedna cev Turskog toka svakako biti položena, jer treba samoj Turskoj, koja trenutno 40 posto uvoznog gasa povlači preko Ukrajine. Isto tako, smatra da će vrlo verovatno biti položena i druga cev namenjena snabdevanju Grčke, Bugarske i drugim balkanskih zemalja.

Cena Gaspromovog gasa pala, pa raste izvoz u Evropu

LONDON - Gasprom prognozira povećanje izvoza gasa u Evropu i Tursku ove godine sa ranije očekivanih do 155 milijardi kubika, na 158 mlrd m³, javlja Platts. Dnevno se ruskim gasom trguje u većim količinama

nego lani, a prosečna cena mu je niža i za zimsku sezonu iznosi 195,90 evra za hiljadu kubnih metara. To je prosečna cena za sve vrste isporuka, bez obzira je li reč o dugoročnim ugovorima, ugovorima vezanim za cenu nafte ili spot cenama. Gasprom je na aukciji prošle nedelje prodao 1,23 mlrd m³ gasa za 250 miliona evra, sa čime je firma bila zadovoljna, navodi agencija.

Evropa ipak neće s Gaspromom zajednički pregovarati o ceni gasa

BRISEL - Evropska komisija (EK) želi veći uvid u dugoročne ugovore za uvoz gasa iz Rusije, ali odustaje od varijante prema kojoj bi sve zemlje unije zajednički pregovarale sa Gaspromom oko cenovnih uslova, saznaje portal Politico.eu. Početkom 2016. trebalo bi da se donese set pravila o jačanju sigurnosti snabdevanja gasom, a u sklopu njih EK bi dobila pravo većeg uvida u ugovore vezane za tu oblast. Prema predlogu za reviziju pravila za sigurnost snabdevanja, koji je prošao komisijin Odbor za regulativu, reč je o planovima za jačanje međudržavne saradnje u slučajevima prekida snabdevanja nekim od ključnih gasovodnih pravaca. Države bi dobile obavezu pomoći susedima da zaštite kupce iz kategorije domaćinstava od rizika za prestanak snabdevanja gasom.

SRBIJAGAS

ПОСВЕЋЕНИ ЧИСТОЈ ЕНЕРГИЈИ

ЈП „Србијас“
Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1004, +381 21 481 2703 / Факс: +381 21 481 1305
www.srbijagas.com

Gasprom od 2005. na Arktiku otvorio 8 polja sa 3,6 milijardi tona rezervi

MOSKVA - Gasprom je u poslednjih deset godina otvorio osam polja prirodnog gasa u ruskom podmorju Arktika, sa ukupno 3,6 milijardi tona verovatnih rezervi te sirovine, rekao je čelnik proizvodnog sektora u ruskoj gasnoj kompaniji Vsevolod Čerepanov. On je na konferenciji o Arktiku u sredu precizirao da Gasprom trenutno raspolaže sa 38 licenci za bušenje u tom području, javlja **Sputnik**. Gasprom će početi bušenje u Barenovom moru tokom 2019, dok će u moru Kara ona početi godinu dana ranije, 2018. rekao je Čerepanov.

Rumunska proizvodnja gasa pokriva kompletnu domaću potrošnju

BUKUREŠT - Rumunija će ove godine samo 3% domaće potrošnje gasa, od ukupno 11 milijardi kubika, pokriti uvozom ove sirovine, dok bi već naredne mogla sasvim obustaviti uvoz te sirovine, rečeno je iz nacionalne energetske regulatorne agencije (ARNE). Štaviše, Rumunija još od aprila 2015. ne uvozi prirodni gas, ali će pomenutih 3% potreba uvesti radi lakšeg održavanja energetske ravnoteže tokom zime, ako potraje iznimno hladno vreme. Poređenja radi, 2008. godine Rumunija je uvozom pokrivala 25% potreba za gasom. Analitičari objašnjavaju da je do promene došlo najviše usled zatvaranja velikih industrijskih potrošača od 2008. godine do danas, što se posebno odnosi na metalurgiju i hemijsku industriju. Tako je ukupna potrošnja gasa u Rumuniji pala sa 17 - 18 mlrd. m³ u 2008. na 11 mlrd. m³ u 2014. godini, a moguće je da ona bude još manja u 2016, javlja rumunski dnevnik **Nine O' Clock**.

Zbog niskih cena nafte MOL odustaje od investicija

BUDIMPEŠTA - Mađarska kompanija MOL pokrenule samo one investicije za koje je moguć siguran povrat sredstava, a sve investicije koje su u međuvremenu postale neisplative zbog pada cena nafte i gasa biće obustavljene. Pritom čelnici kompanije naglašavaju da je njezin cilj 2015. godine bio da značajnim ulaganjem ograniči pad mađarske proizvodnje nafte i gasa na 5%, ali to sada izgleda 'preambiciozno' s obzirom na mnogo veći pad proizvodnje na mađarskim naftnim poljima i na prekid investiranja u njih, javlja *Budapest Business Journal*.

Hrvatska: Potpisivanje ugovora s naftašima za Jadran i kopno

ZAGREB - Vlada Hrvatske će na sednici 24. septembra dati saglasnost za devet ugovora za istraživanje i eksploataciju nafte i gasa na Jadranu i na kopnu, saznaje *Jutarnji list*. Kako piše ovaj dnevnik, tekstovi ugovora u utorak su prošli Vladinu Koordinaciju za privredu pa je sve spremno

za potpisivanje, što će u ime države učiniti ministar privrede Ivan Vrdoljak. Za Jadran će se ugovori potpisati s domaćom Inom i italijanskim kompanijama Eni i Medoilgas, a za kopno s kanadskom Vermilion Energy, nigerijskom Oando PLC i Inom. Kako navodi Jutarnji, na istoj sednici Vlada će objaviti i nove tendere za 13 polja na severnom i južnom Jadranu, kao i za šest polja na području Save i Međimurja.

Hrvatska: Cene goriva povratile silazni trend

ZAGREB - Nakon snažnog rasta cena goriva prošle nedelje, u ponedjeljak je evrosuper 95, kao i evrodizel Hrvatskoj jeftiniji za šest lipa (0.007 evra). Cena evrosupera 95 sada se kreće oko 9,22 kune (1.22 evra), dok se litra evrodizela prodaje između 8,59 i 8,62 kune, zavisno od kompanije, javljaju *hrvatski mediji*. Cena autogasa u Hrvatskoj petu sedmicu za redom raste. Litar autoplina poskupeo je za devet lipa i prodaje se za 3,90 kuna (0.51 evra) što je najviša cena u poslednja skoro četiri mjeseca.

FBiH: Benzin bez promene cena, a akciza „možda“

SARAJEVO - U Federaciji BiH neće biti promena cena goriva, rečeno je turskoj *Anadolu Agency* u Ministarstvu trgovine FBiH. Trenutno litar dizela u BiH košta oko 1,90 KM, a litar benzina 1.95 KM. U Ministarstvu međutim navode da se prate i dešavanja u vezi sa mogućim uvođenjem akcize na naftu i naftne derivate u BiH.

ЗА ЕФИКАСНИЈЕ И СИГУРНИЈЕ ПОСЛОВАЊЕ КВАЛИФИКОВАНИ ЕЛЕКТРОНСКИ СЕРТИФИКАТИ ПКС

Привредна комора Србије омогућила је својим члановима, свим привредним субјектима бесплатно издавање квалификованих електронских сертификата, помоћу којих можете из своје канцеларије да поднесите ПДВ пријаву, проверавате финансијски рејтинг свог и предузећа са којима сарађујете, оглашавате понуду и тражњу, поднесете царинску декларацију, пријаву и одјаву запослених.

Ова напредна, савремена и јединствена услуга Привредне коморе Србије омогућава предузећима и пословним људима сигурно електронско пословање, смањење трошкова, поједностављење процедура и повећање ефикасности у раду.

pkzca@pks.rs

www.pks.rs/ca

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ
www.pks.rs

